

Opetus- ja kulttuuriministeriö
kirjaamo@minedu.fi, visio2030@minedu.fi

Viite: OKM/35/010/2018

SIVISTYSTYÖNANTAJIEN LAUSUNTO ESITYSLUONNOKSESTA YLIOPISTO- JA AMMATTIKORKEAKOULULAKIEN MUUTTAMISESTA

Lainmuutosten tarkoituksena on edistää *Korkeakoulutus ja tutkimus 2030* -vision tavoitteiden saavuttamista. Keskeiset muutosesitykset koskevat tilaus- ja täydennyskoulutusta, opiskelijavalintoja (siirto-opiskelijat ja erillisvalinnat), tutkintojen pituuksia vieraskielisissä ja kansainvälisenä yhteistyönä toteutettavissa ylemmissä korkeakoulututkinnoissa, YAMK-tutkinnon kelpoisuusvaatimuksia ja korkeakoulujen hankerahoituksia. **Sivistystyönantajat pitää esitettyjä muutoksia kannatettavana.**

Yleishuomiot

Sivistystyönantajat pitää hyvänä, että korkeakoulujen toimintamahdollisuuksia parannetaan esimerkiksi jatkuvan oppimisen tarpeisiin vastaamiseksi ja kansainvälisen yhteistyön helpottamiseksi. **Esitetyt muutokset ovat toiminnallisesti järkeviä** ja ne voivat pieneltä osin kasvattaa jatkuvaan oppimiseen tarvittavia resursseja. Vision jatkotyössä on tarkasteltava myös muita tiekarttatyön aikana esitettyjä ja pidempää valmistelua vaativia muutosehdotuksia.

Täysipainoinen visio 2030 -tavoitteiden saavuttaminen vaatii toiminnallisten muutosten lisäksi kuitenkin myös huomattavia lisäpanostuksia. Tavoitteena on, että 50 % nuorista suorittaa korkeakoulututkinnon. Samanaikaisesti on tarve lisätä voimakkaasti jatkuvan oppimisen tarjontaa. Tavoitteet edellyttävät muun muassa kasvavaa koulutusvolyymia ja uudenlaisten koulutuskokonaisuuksien rakentamista. Myös TKI-panostukset on saatava vuosien laskun jälkeen nousuun.

Yksityiskohtaisemmat huomiot

Korkeakoulujen tehtävät

Sekä yliopistojen että ammattikorkeakoulujen **tehtäviä koskeviin pykäliin esitetään nykyistä painokkaampaa ilmaisua jatkuvan oppimisen osalta.** Ehdotetulla muotoilulla on tarkoitus korostaa korkeakoulujen roolia jatkuvassa oppimisessa, mutta ei velvoittaa minkään tietyn koulutuksen järjestämiseen. Tämän kaltainen **muotoilu on vision tavoitteisiin nähden perusteltu. On myös tärkeää, että lailla ei lisätä velvoittavia tehtäviä tilanteessa, jossa tehtävien hoitamiseen ei olla osoittamassa resursseja.**

Tutkinnon osat täydennyskoulutuksena

Tutkinnon osien tarjoamisesta täydennyskoulutuksena on ollut epäselvyyksiä. **Esityksellä selvennetään, että tutkinnon osien tarjoaminen on mahdollista täydennyskoulutuksena. Selventäminen on hyvä ja tarpeen.**

Tilauuskoulutus

Tilauuskoulutus on nykyisin mahdollista EU- ja ETA-maiden ulkopuolisille kansalaisille. Lakimuutoksella tehtäisiin tilauuskoulutuksen järjestäminen mahdolliseksi niin, että myös EU- ja ETA-maiden kansalaiset voivat osallistua tilauuskoulutukseen.

Tilauuskoulutuksen mahdollisuuksien laajentaminen on kannatettavaa.

Todennäköisesti suurempi kysyntä on tutkintoa pienemmille kokonaisuuksille, esimerkiksi tutkinnon osille. Näitä voidaan myydä täydennyskoulutuksena jo nyt, mutta **selkeyden vuoksi** lainsäädännössä **olisi tarpeen mainita, että myös tutkinnon osia** ja muita tutkintoa pienempiä kokonaisuuksia **voidaan myydä tilauuskoulutuksena.**

Hallituksen esityksen mukaan tilauuskoulutusta ei voisi järjestää silloin, kun tilaajan ilmeisenä tarkoituksena on välttää lainmukainen opiskelijavalinta. Koulutuksen tilaaja ei voisi myöskään periä maksuja EU-maiden ja ETA-alueen kansalaisilta. Korkeakoulujen valvontamahdollisuudet koulutuksen tilaajan toimintaan ja motiiveihin ovat rajalliset, eikä tätä pidä velvoittaa korkeakoulujen tehtäväksi muilta osin kuin tilauuskoulutuksessa opiskelevien korkeakoulukelpoisuuden varmistamisessa. **Tilajalla tulee olla ensisijainen vastuu siitä, että se toimii lain mukaan koulutusta tilatessaan.** Laissa on tarpeen selkeyttää myös tilauuskoulutuksessa opiskelevien oikeudellinen asema. Koska tilauuskoulutus toimii liiketaloudellisin perustein, tilauuskoulutuksessa opiskelevia ei tule laskea tutkintojen määrällisen sääntelyn piiriin.

Siirto-opiskelijat

Korkeakoulujen sisällä tutkinnosta toiseen siirtyviin opiskelijoihin esitetään mahdollisuutta käyttää eri valintaperusteita kuin korkeakoulun ulkopuolelta siirtyviin opiskelijoihin. Tämä tekisi korkeakoulujen sisäisiä siirtymistä nykyistä yksinkertaisempaa ja joustavampaa. Korkeakoulujen välisiin siirtymiin ei esitetä muutoksia. **Esitys on kannatettava.**

Erillisvalinnat

Esityksellä on tarkoitus joustavoittaa ja lisätä erillishakujen käyttömahdollisuuksia korkeakouluissa. Erillishakujen nykyistä laajemmat käyttömahdollisuudet voivat vähentää hakujen hallintoon vaadittavaa työmäärää. Erillishakuja voisi käyttää esimerkiksi täyttämättä jääneiden opiskelupaikkojen täytössä. Korkeakoulut voisivat järjestää erillisvalinnan myös siten, että opiskelijaksi ottamista koskeva päätös tehtäisiin hakemuskohtaisesti ja valinta päättyisi, kun hakukohteeseen on valittu riittävä määrä opiskelijoita. **Esitys on kannatettava.**

Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot (YAMK)

YAMK-tutkintoon opiskelijaksi ottamisen edellytyksenä olevaa työkokemusta esitetään lyhennettäväksi kolmesta kahteen vuoteen. Samalla YAMK-tutkinnon kelpoisuusehtoja suoritettujen tutkintojen osalta yhdenmukaistetaan muiden korkeakoulututkintojen kanssa. Jatkossa ammattikorkeakoululla olisi mahdollisuus ottaa opiskelijaksi myös henkilö, jolla se katsoo olevan riittävät tiedot ja taidot opintoja varten. Näiltäkin henkilöiltä vaadittaisiin silti kahden vuoden työkokemus asianomaiselta alalta. Työelämän vaatimukset muuttuvat nopeasti ja jatkuvan koulutuksen tarve on kasvussa. Muutos vastaa näihin vaatimuksiin. **Esitys on kannatettava.**

Ylempien tutkintojen tavoitteelliset suoritusajat vieraskielisissä ja kansainvälisenä yhteistyönä järjestettävissä ohjelmissa

Sekä yliopistojen että ammattikorkeakoulujen ylempien tutkintojen tavoitteellisiin suoritusaikoihin esitetään nykyistä suurempaa joustoa vieraskielisissä tai muuten kansainvälisenä yhteistyönä toteutettavissa ohjelmissa. Yliopistoissa pituus voisi nykyisen kahden lukuvuoden sijaan olla joko yksi-, puolitoista tai kaksi lukuvuotta. Ammattikorkeakouluissa pituus voisi nykyisen yhden tai puolentoista lukuvuoden lisäksi olla myös kaksi lukuvuotta. Joustavuus antaa nykyistä paremman mahdollisuuden toteuttaa esimerkiksi yhteistutkintoja ulkomaisten korkeakoulujen kanssa. **Esitys on kannatettava, mutta harkinnan tutkintojen järjestämisestä on säilyttävä korkeakouluilla.** Erityistä huomiota on kiinnitettävä mahdollisten eripituisten tutkintojen antamaan jatko-opintokelpoisuuteen.

Hankerahat rahoitusmalliin

Esityksellä siirrettäisiin nykyisellään valtionavustuslain mukaiset ja harkinnanvaraiset hankerahoitukset osaksi korkeakoulujen omia rahoitusjärjestelmiä. **Erilliset hankerahahaut ja niistä raportointi ovat olleet korkeakouluille työläisiä. Tässä mielessä hankerahoituksen siirtäminen rahoitusmalliin ja nykyistä kevyempien menettelyiden piiriin on kannatettavaa.**

Hankerahoituksen siirtäminen osaksi korkeakoulujen omia rahoitusjärjestelmiä on osa korkeakoulujen rahoitusmallien kokonaisuudistamisen pohdintaa. Tarkemmin suunnitelmiin on mahdollista ottaa kantaa, kun kokonaisesitykset on valmisteltu. **Hankerahoituksen siirtäminen osaksi rahoitusmallia ei saa pienentää korkeakoulujen kokonaisrahoitusta vastaavalla määrällä.**

Ystävällisin terveisin

Sivistystyönantajat ry

Teemu Hassinen
toimitusjohtaja

Heikki Holopainen
asiantuntija